

**VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Valstybės biudžetinė įstaiga, Vasario 16-osios g. 15, LT-01514 Vilnius,
tel. (8 5) 268 78 00, faks. (8 5) 212 56 04, el. p. vmi@vmi.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188659752

Apskričių valstybinėms
mokesčių inspekcijoms

2009-04-15 Nr.(18.26-31-1)-R-3663

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai

**DĖL PRIVALOMOJO SVEIKATOS DRAUDIMO ĮMOKŲ KŪRYBINE VEIKLA
UŽSIIMANTIEMS GYVENTOJAMS, KURIE AUTORINĮ ATLYGINIMĄ GAUNA NE
KIEKVIENĄ MĖNESĮ**

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengė paaiškinimą dėl privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) įmokų mokėjimo **savarankiška tęstine kūrybine veikla užsiimantiems gyventojams, kurie nevykdo jokios kitos veiklos, dėl kurios jiems atsirastų prievolė mokėti PSD įmokas kitoje draudžiamųjų asmenų kategorijoje, negauna su darbo santykiais susijusių pajamų, taip pat nepatenka į valstybės lėšomis draudžiamųjų asmenų kategoriją, o autorinį atlyginimą gauna ne kiekvieną mėnesį** (toliau – kūrybine veikla užsiimantys gyventojai). Šis paaiškinimas yra suderintas su Lietuvos Respublikos finansų ministerija (2009-04-09 raštas Nr. ((14.16-01)-5K-0908844)-6K-0903786), Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (2009-04-03 raštas Nr. (10.12) I-1989) ir Valstybine ligonių kasa prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (2009-04-02 raštas Nr. 4K-31-2012).

Remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. 55-1287; 2002, Nr. 123-5512; toliau – SDĮ) 17 str. 3 dalies nuostatomis, asmenys, gaunantys pajamas pagal autorinę sutartį, nuo šių pajamų moka 6 proc. dydžio PSD įmokas, o draudėjai – 3 proc. dydžio PSD įmokas. Šias PSD įmokas administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos (toliau – SODRA). SDĮ 8 str. 2 dalyje nurodyta, kad asmenų, gaunančių pajamas pagal autorinę sutartį, PSD įsigalioja kitą mėnesį po tos dienos, kai 3 mėnesius iš eilės už juos buvo mokamos arba jie patys mokėjo PSD įmokas.

Kai kūrybine veikla užsiimantiems gyventojams autorinis atlyginimas nėra išmokamas kiekvieną mėnesį ir šis gyventojas nevykdo jokios kitos veiklos, dėl kurios jam atsirastų prievolė mokėti PSD įmokas kitoje draudžiamųjų asmenų kategorijoje, negauna su darbo santykiais susijusių pajamų, taip pat nepatenka į valstybės lėšomis draudžiamųjų asmenų kategoriją tais mėnesiais, kuriais jis negauna autorinio atlyginimo, nutrūktų draustumas PSD.

Atsižvelgdami į tai, paaiškiname, kad **kūrybine veikla užsiimantys gyventojai kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, išskyrus tuos mėnesius, kuriais jiems buvo išmokėtas autorinis atlyginimas ir nuo šio autorinio atlyginimo išskaičiuota bei sumokėta 9 proc. (iš pajamų išskaičiuoti 6 proc. ir 3 proc. iš draudėjo lėšų) PSD įmoka sudaro ne mažiau kaip 72 Lt, privalo draustis savarankiškai (užsiregistravus mokesčių mokėtojais gyvenamosios vietos teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje) ir mokėti PSD įmokas vadovaujantis SDĮ 17 str. 9 dalies nuostatomis, t. y. 9 proc. minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) (72 Lt) į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą (įmokos kodas 1901). Kūrybine veikla užsiimantys gyventojai yra atskira gyventojų grupė, kurie paprastai tęstinai vykdo kūrybinę veiklą, tačiau dažnai negali tiksliai numatyti, kada ir kokios sumos autorinis atlyginimas jiems bus išmokėtas. Taigi, iš esmės tais laikotarpiais, kai kūrybine veikla užsiimantys gyventojai**

negauna autorinio atlyginimo, jie nepriklauso asmenims, išvardytiems SDĮ 17 str. 1–8 dalyse bei SDĮ 6 str. 4 dalyje.

Pagal SDĮ 17 str. 10 dalies nuostatas autorinius atlyginimus gaunančio gyventojų metinė PSD įmoka negali būti mažesnė kaip 9 proc. 12 MMA (864 Lt).

Jeigu, pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, paaiškės, kad išskaičiuotų ir sumokėtų PSD įmokų, **skaičiuojamų nuo autorinių atlyginimų** kūrybine veikla užsiimančiam gyventojui (ir sumokėtų į SODROS biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą), per visą kalendorinių metų mokestinį laikotarpį suma yra lygi arba viršija 864 Lt, tuomet šiam gyventojui sugražinamos visos per mokestinių metų laikotarpį savarankiškai į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą sumokėtos PSD įmokos. Šios įmokos grąžinamos pateikus Metinę pajamų deklaraciją ir joje deklaravus PSD įmokų permokas.

Jeigu, pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, paaiškės, kad išskaičiuotų ir sumokėtų PSD įmokų, **skaičiuojamų nuo autorinių atlyginimų** kūrybine veikla užsiimančiam gyventojui (ir sumokėtų į SODROS biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą) per visą kalendorinių metų mokestinį laikotarpį suma yra mažesnė nei 864 Lt, jam, pateikus Metinę pajamų deklaraciją, sugražinamos tik tos gyventojų PSD įmokos, sumokėtos į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, kurios, susumavus jas visas su išskaičiuotų ir jau sumokėtų 9 proc. dydžio PSD įmokų, skaičiuojamų nuo autorinių atlyginimų, suma, viršija 864 Lt.

1 pavyzdys

2009 metų mokestinį laikotarpį kūrybine veikla užsiimantis gyventojas, užsiregistravęs gyvenamosios vietos teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje, kiekvieną mėnesį moka po 72 Lt dydžio PSD įmokas į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą kaip savarankiškai besidraudžiantis gyventojas (įmokos kodas 1901). Šis gyventojas 2009 metais autorinį atlyginimą gavo du kartus – kovo ir spalio mėnesiais. Ir vieną, ir kitą mėnesį gyventojas autorinio atlyginimo gavo po 10 000 Lt. Taigi draudėjas (autorinį atlyginimą išmokėjęs asmuo) iš šio gyventojų kovo bei spalio mėnesiais gautų autorinių atlyginimų išskaičiavo bei sumokėjo iš viso po **900 Lt** (10 000 Lt x 9 proc.) PSD įmokų į SODROS biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą. Gyventojui 2009 metų kovo ir spalio mėnesiais pačiam 72 Lt PSD įmokos mokėti nereikia, nes nuo autorinio atlyginimo šiais mėnesiais buvo sumokėta po 900 Lt, t. y. daugiau kaip 72 Lt. Iš viso per 2009 metus gyventojas į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, kaip **savarankiškai** besidraudžiantis gyventojas sumokėjo **720 Lt** (72 Lt x 10 mėnesių). Kadangi nuo autorinių atlyginimų išskaičiuota metinė PSD įmoka yra **1800 Lt** (900 Lt x 2 mėnesiai), t. y. daugiau nei 864 Lt, **visos** per 2009 metus **savarankiškai** gyventojų sumokėtos PSD įmokos (t. y. 720 Lt), 2009 metams pasibaigus, jam sugražinamos, kai kūrybine veikla užsiimantis gyventojas pateikia Metinę pajamų deklaraciją.

2 pavyzdys

2009 metų mokestinį laikotarpį kūrybine veikla užsiimantis gyventojas, užsiregistravęs gyvenamosios vietos teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje, kiekvieną mėnesį moka po 72 Lt dydžio PSD įmokas į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto surenkamąją sąskaitą kaip savarankiškai besidraudžiantis gyventojas (įmokos kodas 1901). Šis gyventojas 2009 metais autorinį atlyginimą gavo du kartus – kovo ir spalio mėnesiais. Ir vieną, ir kitą mėnesį gyventojas autorinio atlyginimo gavo po 1000 Lt. Taigi draudėjas (autorinį atlyginimą išmokėjęs asmuo) iš šio gyventojų kovo bei spalio mėnesiais gautų autorinių atlyginimų išskaičiavo bei sumokėjo iš viso po **90 Lt** (1000 Lt x 9 proc.) PSD įmokų į SODROS biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą. Gyventojui 2009 metų kovo ir spalio mėnesiais pačiam 72 Lt PSD įmokos mokėti nereikia, nes nuo autorinio atlyginimo šiais mėnesiais buvo sumokėta po 90 Lt, t. y. daugiau kaip 72 Lt. Iš viso per 2009 metus gyventojas į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, kaip **savarankiškai** besidraudžiantis gyventojas sumokėjo **720 Lt** (72 Lt x 10 mėnesių). Kadangi nuo autorinių atlyginimų išskaičiuota metinė PSD įmoka yra **180 Lt** (90 Lt x 2 mėnesiai), t. y. mažiau nei 864 Lt, 2009 metams pasibaigus, gyventojui sugražinami **36 Lt** ((720 Lt + 180 Lt) – 864 Lt), šiam pateikus Metinę pajamų deklaraciją.

3 pavyzdys

2009 metų mokesstinį laikotarpį kūrybine veikla užsiimantis gyventojas, užsiregistravęs gyvenamosios vietos teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje, kiekvieną mėnesį moka po 72 Lt dydžio PSD įmokas į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą kaip savarankiškai besidraudžiantis gyventojas (įmokos kodas 1901). Šis gyventojas 2009 metais autorinį atlyginimą gavo du kartus – kovo ir spalio mėnesiais. Ir vieną, ir kitą mėnesį gyventojas autorinio atlyginimo gavo po 700 Lt. Taigi draudėjas (autorinį atlyginimą išmokėjęs asmuo) iš šio gyventojų kovo bei spalio mėnesiais gautų autorinių atlyginimų išskaičiavo bei sumokėjo po **63 Lt** (700 Lt x 9 proc.) PSD įmokų į SODROS biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą. Gyventojui 2009 metų kovo ir spalio mėnesiais pačiam reikia primokėti **9 Lt** (72 Lt - 63 Lt) PSD įmoką į Valstybinės mokesčių inspekcijos pajamų biudžeto surenkamąją sąskaitą, nes nuo autorinio atlyginimo šiais mėnesiais buvo sumokėta po 63 Lt, t. y. mažiau negu 72 Lt.

Iš viso per 2009 metus gyventojas į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, kaip **savarankiškai** besidraudžiantis gyventojas sumokėjo **738 Lt** (72 Lt x 10 mėnesių + 9 Lt x 2 mėnesiai). Nuo autorinių atlyginimų išskaičiuota metinė PSD įmoka yra **126 Lt** (63 Lt x 2 mėnesiai). Iš viso gyventojas per 2009 metus sumokėta PSD įmoka yra **864 Lt** (738 Lt + 126 Lt), taigi jokia PSD įmokų suma, 2009 metams pasibaigus, šiam gyventojui nesugrąžinama.

Jeigu kūrybine veikla užsiimantis gyventojas 2009 metų kovo ir spalio mėnesiais neprimokėjo po 9 Lt PSD įmokų, tuomet šis gyventojas, metams pasibaigus, privalo pateikti Metinę pajamų deklaraciją ir primokėti **18 Lt** (864 Lt - (72 Lt x 10 mėnesių + 126 Lt)) PSD įmoką į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą.

4 pavyzdys

2009 metų mokesstinį laikotarpį kūrybine veikla užsiimantis gyventojas, kuris yra **pensininkas** (t. y. **laikomas apdraustu valstybės lėšomis**) savarankiškai PSD įmokų nemoka. Šis gyventojas 2009 metais autorinį atlyginimą gavo du kartus – kovo ir spalio mėnesiais. Ir vieną, ir kitą mėnesį gyventojas autorinio atlyginimo gavo po 700 Lt. Taigi draudėjas (autorinį atlyginimą išmokėjęs asmuo) iš šio gyventojų kovo bei spalio mėnesiais gautų autorinių atlyginimų išskaičiavo bei sumokėjo po 63 Lt (700 Lt x 9 proc.) PSD įmokų į SODROS biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą. Gyventojui PSD įmokų primokėti nereikia.

Pažymime, kad šiame paaiškinime išdėstyta PSD įmokų mokėjimo tvarka kūrybine veikla užsiimantiems gyventojams analogiškai taikoma ir atlikėjams bei sportininkams, kurie pajamas iš atlikėjo ar sporto veiklos gauna ne kiekvieną mėnesį, nevykdo jokios kitos veiklos, dėl kurios jiems atsirastų prievolė mokėti PSD įmokas kitoje draudžiamųjų asmenų kategorijoje, negauna su darbo santykiais susijusių pajamų, taip pat nepatenka į valstybės lėšomis draudžiamųjų asmenų kategoriją ir tais mėnesiais, kuriais šie gyventojai negauna pajamų iš atlikėjo ar sporto veiklos, PSD įmokas moka savarankiškai.

Apskričių valstybinės mokesčių inspekcijas prašome informuoti atitinkamus asmenis apie šiame rašte išdėstytas nuostatas.

Pagarbiai,
Viršininko pavaduotojas

Gediminas Vyšniauskis